

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка **Чепіль Марії Миронівни** на дисертаційне дослідження **Іваницької Оксани Степанівни** на тему «**Розвиток тьюторства у закладах вищої освіти Німеччини**», представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – Загальна педагогіка та історія педагогіки

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами. Інтернаціоналізація вищої освіти стала поштовхом до її реформування, що призвело до зміцнення інтеграції системи вищої освіти в Україні у міжнародну освітню систему. Новий Закон «Про вищу освіту» передбачає розширення міжнародної співпраці у сфері вищої освіти, а також системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти загалом.

Створення інституту тьюторства є необхідним для вирішення проблем, пов'язаних із розширенням міжнародної діяльності університету, підвищенням вимог до результативності навчальної діяльності здобувачів освіти, диверсифікацією освітніх програм тощо. Власне тому заклади вищої освіти потребують інституту, що сприяв би реалізації їхніх завдань в освітній, науковій, інноваційній сфері.

Оскільки Німеччина володіє досвідом у галузі розвитку й реалізації тьюторства, дисертантка у своєму науковому пошуку обґрунтовує доцільність його вивчення та можливості використання в реаліях вітчизняної системи вищої освіти. Виявлені суперечності між зобов'язанням закладів вищої освіти щодо забезпечення якості освітніх послуг, які вони надають суспільству, та труднощами в його реалізації; декларуванням та визнанням необхідності формування студентоцентрованого освітнього процесу та наявними можливостями академічного середовища сучасного університету, результати аналізу науково-педагогічних джерел, що висвітлюють окремі аспекти дослідження підтверджують актуальність та доцільність виконаного дослідження.

Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри педагогіки та інноваційної освіти Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості». Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0116U004108).

Результати дисертації відображено у 15-ти працях (з них 13 – одноосібні): 1 колективна монографія; 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному виданні іншої держави; 7 – у збірниках наукових праць і матеріалів конференцій; 1 дидактичні матеріали.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації. Дисертанткою *вперше виявлено* особливості розвитку тьюторства в умовах вищої освіти Німеччини (створення організацій, спілок, фондів з розвитку тьюторства на національному та міжнародному рівнях; підготовка тьюторів та їхня сертифікація; інтенсифікація наукових досліджень з проблем тьюторства; опублікування результатів наукових студій у провідних педагогічних виданнях; розробка нормативно-правової документації на національному та інституційному рівнях, що відображає основні положення і принципи розвитку й реалізації тьюторства в умовах вищої школи; розвиток форм і методів, а також навчально-методичного забезпечення тьюторства); *висвітлено* тьюторство як науково-педагогічну проблему, що охоплює соціальний, особистісний, когнітивний, знанневий вимір навчання, в основу якого покладено теорії, концепції, підходи педагогіки, психології, менеджменту; *виконано аналіз* розвитку тьюторства у закладах вищої освіти Німеччини у міжнародному та національному контексті, що формується під впливом тенденцій інтернаціоналізації вищої освіти, централізації та децентралізації в управлінні вищою освітою, розвитку системи забезпечення якості вищої освіти, глобалізації та регіоналізації вищої освіти, детрадиціоналізації вищої освіти; *досліджено* специфіку реалізації тьюторства на інституційному рівні у Німеччині, що відображена в розробці стратегії розвитку тьюторства в університеті; організації роботи структурного підрозділу з розвитку тьюторства; налагодженні співпраці студент-тьютор-викладач; підготовці та неперервному професійному розвитку тьюторів і науково-педагогічних працівників; *окреслено* можливості використання конструктивних ідей та досвіду розвитку тьюторства у Німеччині в умовах університетської освіти України.

Уточнено зміст понять «тьюторство», «тьютор», «тьюторіал».

Подальшого розвитку набули положення про організацію тьюторства та використання його потенціалу з метою забезпечення якості освітніх послуг та підвищення успішності здобувачів вищої освіти.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що його матеріали, обґрунтовані теоретичні положення про організацію тьюторства у закладі вищої освіти, підготовку тьюторів, налагодження співпраці «студент-тьютор-викладач», провідні поняття, джерельна база та база даних можуть бути використані науковцями у процесі виконання подальших порівняльно-педагогічних розвідок; управлінцями в галузі вищої освіти з метою розробки цілісної стратегії розвитку тьюторства в Україні; науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти України, громадськими організаціями,

студентськими спілками з метою формування та розвитку продуктивного академічного середовища університету, в основу якого покладено ідеї студентоцентризму.

Аналіз змісту дисертації свідчить про те, що матеріал та логіку висвітлення наукової проблеми структуровано відповідно до визначеної мети та завдань дослідження.

У першому розділі **«Тьюторство як науково-педагогічна проблема»** висвітлюється специфіка трактування основних понять та категорій дослідження, а також результати аналізу історіографії проблеми дослідження. Тут авторка подає коротку характеристику системи вищої освіти Німеччини; висвітлює теоретичні основи тьюторства; визначає принципи, покладені в основу реалізації тьюторства тощо.

У другому розділі **«Розвиток тьюторства у міжнародному та національному контекстах»** виконано аналіз розвитку тьюторства у контексті міжнародного освітнього простору та розглянуто специфіку національного виміру тьюторства на прикладі закладів вищої освіти Німеччини.

У третьому розділі **«Реалізація тьюторства у Німеччині: інституційний рівень»** охарактеризовано специфіку реалізації тьюторства в університетах Німеччини, а також представлено результати аналізу сучасного стану розвитку тьюторства в Україні та можливості використання конструктивних ідей і досвіду Німеччини у вітчизняному просторі вищої освіти. Особлива увага приділяється діяльності Мережі тьюторства у вищій школі, що здійснює управління його розвитком на рівні країни, об'єднуючи представників закладів вищої освіти, що реалізують управлінські та організаційні функції в межах університету. Представлено структурні підрозділи закладів вищої освіти Німеччини, діяльність яких спрямована на організацію навчання студентів – майбутніх тьюторів, професійний розвиток викладачів з метою їхньої підготовки до роботи з тьюторами, розробку програм підготовки тьюторів відповідно до стандартів тощо. Заслуговує на увагу запропонована дисертанткою класифікація тьюторів, в основу якої покладено їхнє функціональне призначення.

Представлено досвід України щодо розвитку тьюторства та окреслено можливості використання конструктивних ідей та досвіду закладів вищої освіти Німеччини на рівні управлінців у галузі вищої освіти, на рівні закладів вищої освіти, на рівні персоналу університетів та студентів.

Оцінюючи позитивно дисертаційне дослідження, вважаємо за потрібне висловити певні **побажання та зауваження дискусійного характеру:**

1. У першому розділі дисертантка представила результати аналізу основних понять та категорій дослідження (підрозділ 1.1). На наш погляд, подання матеріалу, що характеризує систему вищої освіти Німеччини у цьому підрозділі, є не зовсім доцільним. Такий матеріал варто було б виокремити в

окремий параграф та дати більш повну характеристику системи вищої освіти країни дослідження, якій притаманні власна специфіка функціонування.

2. Авторка презентує аналіз тенденцій міжнародного освітнього простору, які здійснюють вплив на організацію діяльності сучасних закладів вищої освіти Німеччини, а відтак слугують першопричинами розвитку інституту тьюторства на національному рівні. Проте, вважаємо, що слід було більш повно обігрувати їх вплив на розвиток тьюторства у системах вищої освіти європейських країн.

3. У третьому розділі дисертанткою представлено специфіку організації розвитку тьюторства на інституційному рівні. Однак, авторка переважно аналізує досвід університетів, зокрема технічного спрямування. Цікаво було б ознайомитися з досвідом не тільки університетів, але й коледжів, які теж формують систему вищої освіти країни дослідження.

4. Вважаємо доцільним аналіз організаційної структури кваліфікацій, які присвоюються тьюторам у закладах вищої освіти Німеччини, та змістового наповнення програм їхньої підготовки. Проте, презентація таких програм підготовки у додатках дисертації збагатили б саму роботу та могли б бути використані вітчизняними освітянами як приклад для наслідування. Також, зважаючи на неоднозначне ставлення викладачів до інституту тьюторства та його застосування вважаємо доцільним представлення програм професійного розвитку, спрямованих на освоєння знань, формування і розвиток умінь і навичок професорсько-викладацького складу щодо використання потенціалу тьюторства у власній роботі.

5. У тексті дисертації використано достатньо педагогічних понять і термінів, які є характерними для системи освіти Німеччини та потребують додаткового тлумачення (напр. «тьютор», «ментор», «е-тьюторство», «предметне тьюторство», «детрадиціоналізація»). Дисертантка подає їх тлумачення у самому тексті роботи. Однак, видається логічним їх виокремлення у словник термінів, який можна було б подати у Додатку 1 до дисертації.

6. Заслужують на схвалення підготовлені дидактичні матеріали «Методи, форми та організація тьюторства у закладах вищої освіти Німеччини» для здобувачів вищої освіти III рівня спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» до курсу «Порівняльна педагогіка», що висвітлюють результати наукових розвідок зарубіжних та вітчизняних науковців, основні положення та результати авторського дослідження. Одночасно, вважаємо за необхідне порекомендувати авторці розробити спецкурс та запропонувати його здобувачам третього освітньо-наукового рівня доктора філософії як предмет за вибором, що дало б змогу ознайомити їх зі специфікою розвитку й реалізації тьюторства більш повно.

Висловлені зауваження, побажання і дискусійні питання не заперечують позитивної оцінки наукового рівня дисертаційної роботи, яка робить суттєвий

внесок у вирішення однієї з актуальних проблем загальної педагогіки та історії педагогіки – розвиток тьюторства як дієвого засобу підвищення рівня успішності здобувачів вищої освіти та одного із механізмів забезпечення якості вищої освіти.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

1. Рецензоване дисертаційне дослідження Іваницької Оксани Степанівни на тему «Розвиток тьюторства у закладах вищої освіти Німеччини» є самостійним, завершеним, цілісним дослідженням актуальної проблеми у галузі загальної педагогіки та історії педагогіки.

2. Результати дослідження свідчать про досягнення визначеної мети й глибоке та доказове розв'язання сформульованих завдань дослідження. Основні результати дослідження повністю відображені у 15 працях авторки.

3. Дисертаційний матеріал викладено логічно, послідовно, основні положення дисертації є науково обґрунтованими. Зміст автореферату відображає структуру, основні положення, результати та висновки дисертаційної роботи, що відповідає вимогам до кандидатських дисертацій.

4. Дисертаційна робота, її актуальність, зміст, обсяг та наукова новизна, теоретичне та практичне значення, обґрунтованість наукових положень, вірогідність висновків, використані методи дослідження, якість оформлення та повнота викладу повністю відповідають вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук і «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 зі змінами.

5. Авторка дисертації «Розвиток тьюторства у закладах вищої освіти Німеччини» Іваницька Оксана Степанівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – Загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри
загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

М.М. Чепіль

